

חילופי משמרות באקדמיה ללשון העברית

■ **ישיבת מליאה חגיגית** נערכה לכבוד פרופ' משה בראשר בח' בשבט תשפ"ג, 30 בינואר 2023 – לרגל סיום כהונתו כנשיא האקדמיה ללשון העברית.

מתוך דברי הפתיחה של נשיא האקדמיה הנכנס, פרופ' אהרן ממן:

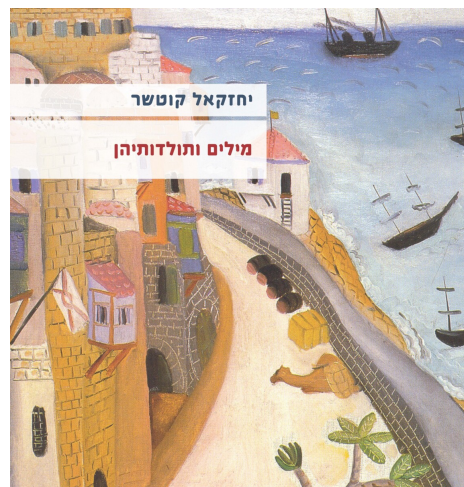
"בזמן שבית המקדש היה קיים היה הכוהן הגדול עושה יום טוב לאוהביו בסוף עבודת יום הכיפורים בצאתו בשלום מן הקודש. היום אוהביו של משה בראשר עושים יום טוב לכבודו לא רק מפני שיצא בשלום משירותו רב השנים באקדמיה אלא לאור הקידום והפיתוח הגדולים שחולל בה לאורך התקופה הזאת."

לצפייה בישיבת המליאה

■ **הזמנה לכינוס** – הציבור מוזמן לכינוס מיוחד לציון מאה שנה למותו של אליעזר בן-יהודה: עיון במפעלותיו ובמפעלות בני דורו – ביום שני כ"ט בשבט תשפ"ג, 20 בפברואר 2023, בשעה 16:00. הכינוס ישודר בשידור חי באתר האקדמיה הלאומית למדעים.

לתוכנית האירוע ולטופס הרשמה

מילים ותולדותיהן

חדש בחנות שלנו! חובבי העברית הוותיקים מכירים היטב את ספרו הדק והמרתק של פרופ' יחזקאל קוטשר "מילים ותולדותיהן" שיצא לאור בשנת תשכ"א (1961), ובו סיפורי גלגוליהן של מילים ברחבי העברית ומחוצה לה. המהדורה הוותיקה אצלה מזמן, ועתה הוציאה האקדמיה ללשון העברית את הספר במהדורה חדשה.

הספר מגולל את תולדותיהן של עשרות מילים עבריות – מהן נפוצות מאוד ומהן נדירות. המחבר פורס לפני קוראיו יריעה רחבה של הרקע הבלשני, התרבותי וההיסטורי של המילים, ומצביע על קשרים מעניינים ואפילו מפתיעים בין מילים עבריות למילים משפות שונות מאוד ורחוקות מאוד זו מזו. ויש שהוא מפריך אמונות עממיות וחסרות בסיס על קשרים בין מילים.

הינה כמה מן המילים שהספר דן בהן: מחוז ונמל, חרוב וקיראט, מלח, סרן טוראי וסמל, יין, גנז וגזבר, שכן סוכן וסגן, שרול וסרבל.

לרכישה קעת במחיר היכרות בחנות הספרים שלנו

אהבתיה – על כינוי המושא החבור

המילה **אהבתיה** משירה הנודע של תרצה אתר היא דוגמה לאחת מסגולותיה של העברית להביע במילה אחת משפט שלם: "אני אהבתי אותה".

אחרי הפועל 'אהבת' בא מושא ישיר (העונה על השאלה 'את מי אהבתי'): במשפט '(אני) **אהבתי אותה**' כינוי המושא מובע במילת היחס 'את' (בנטיית הנסתר – 'אותה'), ואילו במילה **אהבתיה** כינוי המושא הוא הרכיב **ה** הדבוק אל הפועל, ולכן הוא נקרא בפי הבלשנים 'כינוי קבור'.

פרסום חדש באתר מרחיב על השימוש בכינוי המושא החבור בעברית לדורותיה ועל כמה מכלליו.

אמצו ביטוי – גשם זלעפות

בימות הגשמים אנו נתקלים בשלל כינויים עבריים לממטרים שפוקדים את ארצנו, כגון מקרות עז, גֶשֶׁם שוטף ומטר סוחף. כינוי נוסף הוא **גשם זלעפות**.

צורת היחיד זלעפה וצורות הרבים זלעפות או זלעפות באות במקרא, כל אחת פעם אחת, אך שלושתן לא בהקשר של גשם. הקרובה ביותר לענייננו היא זו שבתהלים יא, ו: "יִמְטֵר עַל רְשָׁעִים פָּחִים אֵשׁ וְגִפְרִית, וְרוּחַ זִלְעָפוֹת מִנֶּת פֹּאֶסִם".

איך נבין את המילה "זלעפות" ומתי היא חוברה למילה גשם?

להרחבה בפרסום חדש במדור 'מטבעות לשון'

יעל ברויאר וחגי כהן, מורות באולפני העברית של ההסתדרות הציונית העולמית – המחלקה לעידוד עלייה, ביקשו לשתף אותנו בסרטון שהכינו על אחד התלמידים שלהם, תלמיד העברית הזקן ביותר בעולם, שגר בלונדון.

סידיני לייטמן, בוגר חיל הצי הבריטי, הגיע לישראל בשנת 1948 כמתנדב, ולחם במלחמת השחרור על ספינות חיל הים. מפקדו היה מרדכי מוקה לימון – מפקד חיל הים האגדי דאז. אחרי שהתגורר זמן מה בסלמה בתל אביב הוא חזר ללונדון כדי להיות לצד אימו המבוגרת.

סידיני החל ללמוד עברית בישראל ב־1949, והוא ממשיך ללמוד עברית כבר 75 שנה (יעל מספרת שהעברית שלו היא ממש שמורת טבע נהדרת). בריאיון סידיני מתאר את התשוקה שלו לשפה העברית ומספר שהמילה האהובה עליו היא 'מותק' כי זה הכינוי שבו הוא ואשתו נהגו לקרוא זה לזה.

עוד על סידיני בסרטון ששיתפנו במדור 'שפה שאנשים אוהבים'

בשנות העשרים של המאה הקודמת הפכה העברית לאחת משלוש השפות הרשמיות ומספר דוברי העברית בארץ ישראל הלך וגדל בהתמדה. ואולם למגינת ליבם של תומכי העברית, השימוש בעברית לא היה מובן מאליו, ורבים המשיכו להשתמש בלשונות שהביאו מן הגלות.

על רקע זה נוסד גדוד מגיני השפה – הוא כלל כמה מאות צעירים וצעירות ופעל מתרפ"ג (1923) עד תרצ"ו (1936) בערים הגדולות ובמושבות. תחילה הייתה פעולת הגדוד מאופקת, ואולם בהדרגה השתנה אופי הפעילות: בני הנוער נהגו להסתובב ברחובות תל אביב ולעקוב אחר כל הפרה של העבריות בעיר, ולעיתים הגיבו באלימות. עוד עסק הגדוד במתן שיעורים בעברית חנם, בעברות שמות לועזיים, בארגון הרצאות על הלשון ועל עניינים תרבותיים ולאומיים ועוד.

סיפור מאבקו של גדוד מגיני השפה הוא נושאו של הפרק החמישי בהסכת האקדמיה ללשון העברית **המחיה** – על הגיבורות והגיבורים שעשו את הלא־אמן והחיו את השפה העברית.

להאזנה: ספוטיפיי | אפל מיוזיק | גוגל פודקאסט | יוטיוב

תמיכה באקדמיה

שאלה בעברית

חנות הספרים

אם נתקלתם בבעיות תצוגה לחצו כאן לצפייה בדפדפן

להתראות באיגרת הבאה!